

освітньому середовищі закладу вищої освіти здійснюється за рахунок таких чинників: мотивація (інтерес, готовність і здатність до вивчення дисциплін економічного спрямування), діяльність (уміння застосовувати економічні знання та навички в процесі професійної діяльності), рефлексія (аналіз, пошук ро проблем, які виникають). Констатовано, що формування економічної компетентності майбутнього педагога в умовах закладу вищої освіти полягає в: здійсненні безперервного розвитку мотивації пізнавальної діяльності та створенні ситуацій успіху через стимулювання творчої діяльності здобувачів, спрямованої на реалізацію економічного змісту навчання й виховання в межах вивчення освітніх компонентів, збагаченні змісту дисциплін (обов'язкових і вибіркових) економікозорієнтованими знаннями, створенні умов для розвитку економічного мислення через упровадження інтерактивних форм і методів освітньої діяльності, урізноманітненні процесу формування економічної компетентності майбутніх педагогів формами й методами колаборативного навчання, використанні можливостей практичної підготовки, для формування здатності до аналізу економічної діяльності освітньої установи, забезпеченні індивідуальної траєкторії розвитку пізнавальної самостійності здобувачів, залученні стейкхолдерів до активної участі в освітньому процесі закладу вищої освіти тощо.

Ключові слова: компетентність, економічна компетентність, майбутній педагог, заклад вищої освіти

УДК 378.147:37.011.3-051:33-047.22

COLLABORATIVE LEARNING AS AN INTERACTIVE METHOD OF ECONOMIC EDUCATION OF APPLICANTS IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

КОЛАБОРАТИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІНТЕРАКТИВНИЙ МЕТОД ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ ЗДОБУВАЧІВ У ЗВО

Світлана Саяпіна

доктор педагогічних наук, професор,
E-mail: svetlana.sayapina65@gmail.com
ORCID 0000-0001-5808-7020
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Svetlana Sayapina

D.Sc. in Pedagogy, Professor,
E-mail: svetlana.sayapina65@gmail.com
ORCID 0000-0001-5808-7020
SHEI “Donbas State Pedagogical University”, Ukraine

Олександр Твердохліб

здобувач 2 курсу третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньої програми «Освітні, педагогічні науки»
E-mail: tverdokhlib.oleksandr@gmail.com
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Oleksandr Tverdokhlib

getter of the 2st year of the third (educational and scientific) level of higher education of the educational program “Educational and Pedagogical Sciences”
E-mail: tverdokhlib.oleksandr@gmail.com
SHEI “Donbas State Pedagogical University”, Ukraine

ABSTRACT

The article states that today's institutions of education need an educator of a "new formation" – a mentor, tutor, consultant, and creative manager, who is able to provide quality knowledge not only in his/her discipline but also to influence student youth with his/her life experience, outlook, character traits, etc. It is emphasized that economic education is an important component of ensuring high-quality training of pedagogical personnel because it covers the field of knowledge of economic relations between people, reveals alternatives to the interaction of man and nature, is a significant source of spirituality, teaches wisdom, effective management, the ability to maintain at a certain level and the growth of material wealth position, consumption of goods created by mankind, determination of ways of further development of society, etc. The structural elements of the system of economic education are presented: assimilation of economic knowledge, transformation of economic knowledge into skills and abilities, acquisition of skills of implementation of economic knowledge in professional reality. The concept of "collaborative learning" is clarified, and the author's definition of the given definition is given – a method of learning and teaching that involves interaction between participants in the educational process during the solution of professionally oriented tasks in order to ensure the interactivity of classes, the introduction of student-centered learning and the formation of several general and special competences, including a set of values and norms aimed at the formation of economic competence, literacy, culture, and thinking. The forms and methods of collaborative learning (dialogical situations, business and role-playing games, situational exercises, solving problem situations, case method, seminars-discussions, debates, projects, trainings, webinars, web quests, etc.) are distinguished. It is stated that their use in the educational process makes it possible, based on the contribution of each applicant to the common cause, to acquire new knowledge, skills, and abilities, to organize joint activities effectively aimed at cooperation and at the same time the formation of economic competence, economic thinking, and culture, the ability to work in a team, make decisions and be responsible for them. The examples are given, and the forms of work within the framework of collaborative learning regarding the training of economically educated educators are characterized.

Key words: *collaborative learning, interactive method, economic education, applicants, institution of higher education.*

Актуальність теми. Вивчаючи та керуючись у професійній педагогічній діяльності Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», чітко розуміємо, що головне завдання закладів освіти, а отже, педагога (учителя, викладача), «підготовка конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях», з-поміж основних завдань закладу вищої освіти є: «участь у процесі забезпечення суспільного та економічного розвитку держави через формування людського капіталу», регіональне замовлення в галузі вищої освіти – «задоволення потреб економіки держави, регіону та суспільства у кваліфікованих кадрах» (Закон України «Про вищу освіту», 2023).

Отже, діяльність закладів вищої педагогічної освіти спрямована на підготовку компетентного фахівця, який володіє навичками відповідної

професійної діяльності, має фундаментальні теоретичні знання в галузі майбутньої професії, практичними вміннями, що впливають на якість освіти учнівської молоді, орієнтується в сучасній політиці, економіці, має знання в різних галузях суспільного життя, гуманістично переконаний та здатний до інновацій тощо.

Економічна освіта здобувачів у ЗВО спрямована на засвоєння фундаментальних знань про економічне життя суспільства (основні економічні категорії, закони, закономірності, тенденції), формування світогляду цивілізованої людини, яка визнає такі загальнолюдські цінності, як свобода діяльності та вибору, право на приватну власність, дотримання законності тощо, сприяння розвитку навичок раціональної економічної поведінки людини як споживача, найманого працівника, підприємця, платника податків, користувача суспільних благ, члена місцевої громади, активного виборця тощо (Гончарова, Каменєва, & Патрикєєва, 2019). Особливе значення для економічної освіти має формування економічної (підприємницької) компетентності, економічної культури, економічного мислення, економічно значущих якостей особистості фахівця. Не винятком є економічна освіта щодо формування вміння вчитися протягом усього життя, як важливого складника особистісного розвитку та прогресу, досягненням рівня навченості, тобто рівня економічної компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвитку економічної освіти та поліпшенню якості професійної підготовки майбутніх педагогів присвячено наукові розвідки Л. Ануфрієвої (економічна компетентність у системі післядипломної педагогічної освіти), Т. Бурлаєнко (формування економічної компетентності майбутніх менеджерів освіти засобами ігрових форм навчання), К. Ковальчук (формування знань економічної компетентності в студентів педагогічних закладів вищої освіти), М. Морозової (формування економічної компетентності в студентів гуманітарних спеціальностей під час навчально-виховного процесу ЗВО), С. Золотухіної, О. Попової (формування підприємницької компетентності студентів у процесі професійної підготовки), М. Ляшенко (формування фахової компетентності з основ підприємництва в майбутніх учителів технологій), А. Нісімчук (вироблення звички практично використовувати економічні знання в професійній діяльності), С. Стеблюк (формування практичних умінь і навичок, спрямованих на формування економічної культури) та ін.

Особливості колаборативного навчання досліджували зарубіжні вчені Б. Алдерман (B. Alderman), К.А. Браффі (K.A. Bruffee), Дж. Квейлі (D. Qualley), В. Паз Деннен (V. Paz Dennen) М.А. Роуз (M.A. Rose), Дж.Рошелл (J. Roschelle), Е. Чізері-Стратер (E. Chiseri-Strater), М. Шрейндж (M. Schrage) та ін., розглядаючи його як скоординовану синхронну діяльність, процес спільного творення, навчальний підхід, навчальний процес, культурний процес, діяльність разом, навчальний метод, метод навчання та викладання, модель співробітництва, філософію взаємодії та стиль життя, процес рефлексивного діалогу тощо. Так, ученими зазначено, що колаборативне навчання – це навчальний процес, у якому навчання відбувається в малих групах із переважанням інтерактивного спілкування через співробітництва для розв'язання поставлених академічних задач та спільних завдань (Алдерман, 2000); процес рефлексивного діалогу для

здобуття ґрунтовних знань (Квейлі, Чізері-Стратер, 1995); навчальний метод, що використовує соціальну інтеракцію як засіб побудови знань (В. Паз Деннен, 2000).

Колаборативне навчання в наукових працях вітчизняних дослідників розглянуто в таких аспектах: М. Байда, О. Будник, В. Гнезділова, Н. Кононец (технології колаборативного навчання), В. Бублик, Н. Дроздович (розвиток колаборативних навчальних середовищ), С. Кожушко (стратегії колаборативного навчання в закладі вищої освіти), О. Кривко (організація колаборативного навчання в процесі створення комп'ютерних тестів), М. Лещенко (колаборативний підхід до розвитку ІКТ-компетентностей учителів й учнів загальноосвітніх навчальних закладів), О. Словінська (вебінар як різновид електронної вебконференції та його місце в мережевому колаборативному навчальному процесі), І. Нестеренко (колаборативне навчання в процесі формування комунікативної компетентності) та ін.

Цікавий досвід упровадження системи економічних ситуаційних завдань як засобу формування професійних компетенцій майбутніх фахівців (О. Шевчук), ситуаційних методик навчання (О. Сидренко, В. Чуба), методу case-study в процесі викладання економічних дисциплін у закладах вищої освіти (М. Наумова, Л. Гладкова), ситуаційних (кейсових) завдань, пов'язаних з інноваціями, інноваційним розвитком, інноваційною економікою, інноваційним менеджментом та маркетингом, digital-marketing (І. Буднікевич, Є. Венгер, О. Кифяк, І. Крупенна) тощо.

Проте, мало дослідженою вченими залишається проблема впровадження колаборативного навчання в економічну освіту здобувачів у закладах вищої освіти.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Мета статті полягає в розкритті сутності економічної освіти здобувачів у закладі вищої педагогічної освіти та окресленні колаборативного навчання як ефективного методу освітньої діяльності

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сьогодні заклади освіти потребують педагога «нової формації» – наставника, тьютора, консультанта, креативного менеджера, який здатний надати якісні знання не лише зі своїх дисциплін, а й впливати на учнівську молодь власним життєвим досвідом, світоглядом, рисами характеру тощо. Отже, вища освіта має бути спрямована на формування особистості із сучасними життєво важливими компетентностями – комунікативною, інформаційною, продуктивною, моральною, соціальною, підприємницькою (економічно) тощо. Говорячи про підприємницьку (економічну) компетентність, ми розуміємо формування ініціативності, креативності, відповідальності, працьовитості, лідерського потенціалу, фінансової грамотності, економічної та правової культури, економічної поведінки, готовності брати відповідальність за власні рішення, до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень, уміння організовувати власну діяльність для досягнення цілей, працювати в колективі, усвідомлення етичних цінностей, ефективної співпраці тощо.

Головне завдання економічної освіти – формувати не лише пасивних споживачів і виробників продуктів, а й активних економічних суб'єктів, особистостей, здатних упливати на економічні процеси на мікрорівні й

адекватно оцінювати дії держави на макрорівні (Ковальчук, 2002).

У цьому аспекті економічна освіта є важливим складником забезпечення високої якості підготовки педагогічних кадрів, бо вона охоплює галузь знань економічних відносин між людьми, розкриває альтернативи взаємодії людини та природи, є значним джерелом духовності, учить мудрості, ефективному господарюванню, умінню утримувати на певному рівні та зростанню матеріального становища, раціональності в природокористуванні, споживанні благ, створених людством, визначенні шляхів подальшого розвитку суспільства тощо. Отже, підготовка економічно освічених педагогів є однією з найважливіших задач підготовки педагогічних кадрів.

Вітчизняні вчені (О. Блистів, Б. Кишакевич, В. Курок, М. Куцоконь, А. Нісімчук, Р. Олексенко, С. Стеблюк та ін.) сутність економічної освіти вбачали в передачі, засвоєнні та вмінні користуватися загальними економічними знаннями, необхідними для здійснення різних видів трудової діяльності. Її завданнями на всіх щаблях є збагачення особистості знаннями, необхідними для розуміння суті мікро- та макроекономічних процесів, формування навичок і вмінь, що дозволили б приймати відповідальні та науково обґрунтовані рішення в процесі життєдіяльності (Блистів, & Кишакевич, 2016).

Зважаємо на визначення сутності економічної освіти, виписаного в Концепції економічної освіти як гімназії та ліцеї України (2018), так і вищої школи, та визначаємо його, як процес, що спеціально організований, спланований та керований під час взаємодії між викладачем і здобувачами для досягнення результатів, визначених відповідними державними нормативно-правовими документами в галузі освіти, і спрямований на вироблення раціональної економічної поведінки (Концепція економічної освіти в гімназії та ліцеї України, 2018).

У цьому контексті для вітчизняної економічної освіти особливо актуальним є системний підхід (підхід, коли будь-яка система (об'єкт) розглядається як сукупність взаємозв'язаних компонентів (складників), що має вихід (ціль), вхід (ресурси), зв'язок із зовнішнім середовищем, зворотний зв'язок (Шабанова, 2014)) щодо її організації та реалізації в закладах вищої педагогічної освіти, який ми розглядаємо як регульовану систему. Структурними складниками системи економічної освіти є: засвоєння економічних знань, перетворення економічних знань в уміння та здатності, набуття навичок упровадження економічних знань у професійній дійсності.

Отже, системність економічної освіти виявляється в побудові: освітньої програми, робочих програм навчальних дисциплін, комплексі дисциплін, що вивчаються, форм і методів освітньої діяльності, системи роботи закладу освіти, що створює умови для підготовки фахівця зі сформованими компетентностями, зокрема й економічною.

Один із ключових напрямів економічної освіти – підвищення якості навчання через упровадження колаборативного навчання в процес підготовки майбутніх педагогів.

На ефективності використання колаборативного навчання в освітньому процесі закладу вищої освіти наголошували вітчизняні вчені (М. Байда, О. Будник, В. Гнезділова, О. Казакевич, С. Кожушко, Н. Кононець, І. Нестеренко, О. Словінська та ін.) та зазначили, що колаборативне навчання – це освітній

процес, під час якого двоє чи більше осіб із взаємодоповнювальними вміннями співпрацюють/здійснюють соціальну інтеракцію як засіб конструювання знань для розв'язання спільного навчального завдання чи проблеми, дослідження важливої проблеми та створення власного, творчого проекту (Байда, 2016).

Аналіз поглядів учених, дослідників, особистий досвід уможлиблює зазначити, що колаборативна освіта – це метод навчання та викладання, що передбачає взаємодію між учасниками освітнього процесу під час розв'язання професійно-орієнтованих завдань для забезпечення інтерактивності занять, упровадження студентоцентрованого навчання та формування низки загальних і спеціальних компетентностей, зокрема й сукупності цінностей і норм, спрямованих на формування економічної компетентності, грамотності, культури та мислення.

Формами та методами колаборативного навчання є співбесіда, круглий стіл, діалогічні ситуації, структуроване розв'язання проблеми, ділові та рольові ігри, ситуаційні вправи, розв'язання проблемних ситуацій, кейс-метод, семінари-дискусії, дебати, проєкт, тренінг (тренінгові заняття), вебінар, вебквест тощо.

Зазначені форми та методи, що використовуються в освітньому процесі, дають змогу на основі вкладу кожного здобувача в загальну справу отримувати нові знання, вміння та навички, ефективно організувати спільну діяльність, спрямовану на співробітництво та водночас формування економічної компетентності, економічного мислення та культури, вміння працювати в команді, ухвалювати рішення та відповідати за них. Зважаємо на думку С. Пілішек, що добре впорядкований процес колаборативного навчання забезпечує студентоцентрованість освітнього процесу, бо в центрі уваги є здобувач, який у співпраці з іншими формує власні знання, а завдяки динамічності групи процес навчання стає для учасників привабливим, надає можливості самостійно контролювати набуття знань, умінь і навичок (Пілішек, 2021).

Наведемо приклади та охарактеризуємо форми роботи в межах колаборативного навчання щодо підготовки економічно освічених педагогів:

– «брейнстормінг» («мозковий штурм») – передбачає творчу діяльність, спрямовану на розв'язання актуальних завдань економічної освіти, прийняття колективного рішення на основі генерування ідей, формування економічного мислення та культури, підготовку для суспільства фахівця з бажаними економічними якостями;

– рольові та ділові ігри – слугують ефективним методом організації, стимулювання та мотивації професійної підготовки, спрямовані на моделювання різноманітних економічних ситуацій, що виникають у життєдіяльності майбутнього педагога (взаємодія з керівництвом, учнівською молоддю, батьками тощо) та поведінки в них; спрямовані на розвиток здібностей вести та контролювати бесіду, ефективно розв'язувати конфлікти, вміння формулювати прохання та коректно відмовляти, досягати угод чи домагатися прийняття зобов'язань, моделювати власну поведінку тощо;

– розв'язання проблемних ситуацій (метод «Інцидент» – застосовуються в процесі проведення командних економічних ігор чи під час розв'язання навчальних завдань у групах) спрямоване на вироблення адекватних способів поведінки в стресових ситуаціях: момент дефіциту інформації, часу, соціально-

економічних відносинах, формування вміння планувати шляхи реалізації спільної ідеї.

Досить корисними для формування економічних знань, умінь і навичок, економічного мислення та культури є запропоновані вченими С. Золотухіною та О. Поповою методи «Займи позицію», «Зміни позицію», що сприяють формуванню вмінь виробляти конструктивні стратегії розв'язання різноманітних економічних проблем, приймати рішення на основі здорових суджень, здатності брати на себе відповідальність за власну ініціативу, розвивають навички аргументації тощо (Золотухіна, & Попова, 2020)

Звернемо увагу на розроблені вченою С. Стеблюк методи щодо формування економічної компетентності в майбутніх фахівців: метод «Прес» (формування вміння аргументувати власну позицію у випадку спірних економічних питань, у чіткій формі формулювати та висловлювати власну думку з дискусійного питання); «Сенкан» (для здобувача – інструмент для синтезування складної економічної інформації; викладача – вияв понятійного та словникового запасу здобувача); «Коло ідей» (формування здатності виявляти ініціативу, готовність помічати проблеми та шукати шляхи їх розв'язання, аналізувати нові економічні ситуації й застосовувати вже наявні знання для такого аналізу тощо) (Стеблюк, 2018).

Зауважимо, що розглянуті приклади форм роботи в межах колаборативного навчання щодо підготовки економічно освічених педагогів активно впроваджуються в усі освітньо-професійні програми Донбаського державного педагогічного університету під час вивчення здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка) дисципліни «Менеджмент, маркетинг, економіка освіти», мета якої – формування сучасного економічного мислення в здобувачів та освоєння методологічних основ управління закладами освіти з урахуванням специфіки галузі, використовуючи сучасні прогресивні підходи до організації управлінських процесів; методи та засоби маркетингового управління, зокрема й диджитал-маркетингу; інструменти управління фінансово-економічною діяльністю закладів освіти (Артюхіна, 2023).

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, сучасні заклади вищої освіти мають сприяти зміні ціннісних орієнтацій майбутніх педагогів у напрямі економічної освіти, озброєнню стійкими економічними знаннями, вміннями та навичками, формуванню економічної поведінки, економічної свідомості, економічного мислення та економічних якостей на основі глибокого розуміння економічних процесів, прагнення до аналізу результатів своєї та колективної праці. Цей аспект освітньої діяльності є важливою умовою соціальної та державної безпеки, найважливішим у житті людства, тому що економічна освіта охоплює галузь знань щодо економічних взаємин між людьми, покликана сформуванню в громадян України не лише економічні знання, працьовитість, раціональність, відповідальність, а найголовніше – економічну культуру.

У межах освітньої діяльності важливо використовувати інноваційні форми та методи, що сприятимуть мотивації здобувачів до навчання, викликать зацікавленість і пізнавальний інтерес, слугуватимуть якісному засвоєнню знань тощо. Колаборативне навчання як інтерактивний метод економічної освіти

(діалогічні ситуації, ділові та рольові ігри, ситуаційні вправи, розв'язання проблемних ситуацій, кейс-методи, семінари-дискусії, дебати, проекти, тренінги, вебінари, вебквести) здобувачів сприяє формуванню уміння застосовувати елементи економічних знань щодо конкретних життєвих ситуацій, розуміння економічного змісту власної праці, здатності бачити своє місце в економічному середовищі, готовності до самовираження й оволодіння соціальними ролями під час розв'язання економічних задач у житті та професійній діяльності.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Артюхіна, М. В. (2023). Силабус навчальної дисципліни «Менеджмент, маркетинг, економіка освіти». Словянськ: ДВНЗ «ДДПУ», 8 с.

Байда, М. В. (2016). Підготовка майбутніх учителів філологічних спеціальностей до реалізації технологій кооперативного навчання у професійній діяльності: дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир, 237 с.

Блистів, О. М. Кишакевич Б. Ю. (2016). Деякі проблеми економічної підготовки майбутніх учителів. *Науковий вісник НЛТУ України*. Вип. 26.2. С. 300–306.

Гончарова, Н., Каменева, І., Патрикеева, О. (2019). Економічна освіта в Україні (висновки за результатами дослідження). *Управління освітою*. Вип. 8 (416). С. 30–43. URL: <http://surl.li/qkbjn>

Закон України «Про вищу освіту» від 01.01.2014 р. (зі змінами від 08.12.2023 р. № 3504-IX). Відомості Верховної Ради (ВВР), 2023, № 3504-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

Ковальчук, Г. О. (2002). Організація навчання з економіки: навч. посібник. Київ: Нац. пед. ун-т ім. М. Драгоманова, 305 с.

Концепція економічної освіти в гімназії та ліцеї України. Київ: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 48 с.

Пілішек, С. (2021). Колаборативне навчання на заняттях з іноземної мови у вищому навчальному закладі: переваги та можливі виклики. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*. №26(3). С. 97–110.

Попова, О. В., Золотухіна, С. Т. (2020). Формування підприємницької компетентності студентів у процесі професійної підготовки. *Педагогіка та психологія*, Вип. 63. С. 111–121.

Стеблюк, С. (2018). Формування економічної компетентності у майбутніх фахівців в умовах коледжу. *Освітологічний дискурс*. № 3-4. С. 271–280.

Шабанова, Ю. О. (2014). Системний підхід у вищій школі: підруч. для студ. магістратури. Дніпро: НГУ, 120 с.

Alderman, B. (2000). Get Real! Collaborative Learning in Higher Education. *Journal of the Australian Association of Writing Programs*. № 4(1). URL: <http://surl.li/qkeor>

Paz, Dennen V. (2000). Task structuring for online problem based learning: A case study. *Educational Technology & Society*. № 3 (3). URL: <http://surl.li/qkqrd>.

Qualley, D. J., Chiseri-Strater, E. (1995). Collaboration as reflexive dialogue: A knowing «deeper than reason». *Journal of Advanced Composition*. № 14 (1). p. 111–130.

REFERENCES

Artiukhina, M. V. (2023). *Sylabus navchalnoi dystsypliny «Menedzhment, marketynh, ekonomika osvity» [Syllabus of the educational discipline “Management, Marketing, Economics of Education”]*. Sloviansk: DVNZ «DDPU» [in Ukrainian].

Baida, M. V. (2016). *Pidhotovka maibutnikh uchyteliv filolohichnykh spetsialnostei do realizatsii tekhnolohii kooperatyvnoho navchannia u profesiinii diialnosti [Training of future teachers of philological specialties for the implementation of technologies of cooperative learning in professional activities]. Candidate's thesis. Zhytomyrskyi derzhavnyi universytet imeni Ivana Franka. Zhytomyr [in Ukrainian].*

Blystiv, O. M., & Kyshakevych, B. Iu. (2016). *Deiaki problemy ekonomichnoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv [Some problems of economic training of future teachers]. Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific bulletin of Ukrainian National Forestry University, 26.2, 300–306 [in Ukrainian].*

Honcharova, N., Kamenieva, I., & Patrykeieva, O. (2019). *Ekonomichna osvita v Ukraini (vysnovky za rezultaty doslidzhennia) [Economic education in Ukraine (conclusions based on research results)]. Upravlinnia osvitoiu – Management of Education, 8(416), 30–43. URL: <http://surl.li/qkbjn> [in Ukrainian].*

Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» vid 01.01.2014 r. (zi zminamy vid 08.12.2023r. № 3505-IX) [Law of Ukraine “On Higher Education” dated January 01, 20147 (as amended on December 8, 2023 No. 3505-IX)]. (2023). *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 3504-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].*

Kovalchuk, H. O. (2002). *Orhanizatsiia navchannia z ekonomiky: navch. posibnyk [Organization of studies in economics: tutorial manual]. Kyiv: Nats. ped. un-t im. M. Drahomanova [in Ukrainian].*

Kontseptsiiia ekonomichnoi osvity v himnazii ta litsei Ukrainy [The concept of economic education in gymnasiums and lyceums of Ukraine]. (2018). Kyiv: TOV «KONVI PRINT» [in Ukrainian].

Pilishek, S. (2021). *Kolaboratyvne navchannia na zaniattiakh z inozemnoi movy u vyshchomu navchalnomu zakladi: perevahy ta mozhlivi vyklyky [Collaborative learning in classes of a foreign language at a higher educational institution: advantages and possible challenges]. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Serii: pedahohichni nauky – Collection of Scientific Works of the National Academy of the State Border Service of Ukraine. Series: Pedagogical Sciences, 26(3), 97–110 [in Ukrainian].*

Popova, O. V., & Zolotukhina, S. T. (2020). *Formuvannia pidpriemnytskoi kompetentnosti studentiv u protsesi profesiinoi pidhotovky [Formation of entrepreneurial competence of students in the process of professional training]. Pedahohika ta psykhologhiia – Pedagogy and psychology, 63, 111–121 [in Ukrainian].*

Stebliuk, S. (2018). *Formuvannia ekonomichnoi kompetentnosti u maibutnikh fakhivtsiv v umovakh koledzhu [Formation of economic competence among future specialists under conditions of a college]. Osvitlohichnyi dyskurs –Enlightenment Discourse, 3–4, 271–280 [in Ukrainian].*

Shabanova, Yu. O. (2014). *Systemnyi pidkhid u vyshchii shkoli: pidruch. dlia stud. Mahistratury [Systematic approach in higher education: tutorial for students of a Master's degree]. Dnipro: NHU [in Ukrainian].*

Alderman, B. (2000). Get Real! Collaborative Learning in Higher Education. *Journal of the Australian Association of Writing Programs*, 4(1). URL: <http://surl.li/qkeor> [in English].

Paz, Dennen V. (2000). Task structuring for online problem based learning: A case study. *Educational Technology & Society*, 3(3). URL: <http://surl.li/qkqrd> [in English].

Qualley, D. J., & Chiseri-Strater, E. (1995). Collaboration as reflexive dialogue: A knowing «deeper than reason». *Journal of Advanced Composition*, 14(1), 111–130 [in English].

АНОТАЦІЯ

У статті зазначено, що сьогодні заклади освіти потребують педагога «нової формації» – наставника, тьютора, консультанта, креативного менеджера, який здатний надати якісні знання не тільки зі своїх дисциплін, а й впливати на учнівську молодь своїм життєвим досвідом, світоглядом, рисами характеру тощо. Акцентовано, що економічна освіта є важливою складовою забезпечення високої якості підготовки педагогічних кадрів бо вона охоплює сферу знань економічних відносин між людьми, розкриває альтернативи взаємодії людини та природи, є значним джерелом духовності, вчить мудрості, ефективному господарюванню, умінню утримувати на певному рівні та зростанню матеріального становища, споживанні благ створених людство, визначенні шляхів подальшого розвитку суспільства тощо. Представлено структурні елементи системи економічної освіти: засвоєння економічних знань, перетворення економічних знань в уміння та здатності, набуття навичок упровадження економічних знань у професійній діяльності. З'ясовано поняття «колаборативне навчання», дано авторське визначення означеної дефініції – метод навчання та викладання, що передбачає взаємодію між учасниками освітнього процесу під час вирішення професійноорієнтованих завдань з метою забезпечення інтерактивності занять, упровадження студентоцентрованого навчання та формування низки загальних і спеціальних компетентностей, у тому числі й сукупності цінностей і норм, спрямованих на формування економічної компетентності, грамотності, культури та мислення. Виокремлено форми та методи колаборативного навчання (діалогічні ситуації, ділові та рольові ігри, ситуаційні вправи, вирішення проблемних ситуацій, кейс-метод, семінари-дискусії, дебати, проєкт, тренінг, вебінар, вебквест тощо) та констатовано, що їх використання в освітньому процесі, дає змогу на основі вкладу кожного здобувача в загальну справу отримувати нові знання, вміння та навички, ефективно організовувати спільну діяльність, спрямовану на співробітництво та водночас формування економічної компетентності, економічного мислення та культури, вміння працювати в команді, ухвалювати рішення та відповідати за них. Наведемо приклади та охарактеризуємо форми роботи в межах колаборативного навчання щодо підготовка економічно освічених педагогів.

Ключові слова: колаборативне навчання, інтерактивний метод, економічна освіта, здобувачі, заклад вищої освіти.